

Resultat från gruppdiskussioner

Vilka behov finns det när det gäller att utveckla utbildningar inom naturvägledning?

Målen med naturvägledning kan se olika ut och det finns olika uppfattningar om hur man utför naturvägledning. Eventuellt behövs ett förtydligande av vad naturvägledning innebär i samband med begrepp som: naturnjutning, naturförmedling, naturinvolvering, delaktighet och reflektion samt naturopinion.

Många utbildningar inom naturvägledning är fokuserade på aktiviteter. Det är där viktigt få in reflekterande upplevelse, enkla perspektiv och resonemang om att bara vara ute i naturen. Per Hedberg påminner om Edward O Wilsons teori om biofil: att vi människor utvecklats i samexistens med djur och natur. Vi är bra på förmedling men sämre på naturnjutande. Att väcka och underhålla känslan för naturen bör lyftas fram som en viktig del av naturvägledning. En guide skulle kunna lära sig att ha intentionen med guidningen att få deltagarna att inte se naturen som objekt utan betrakta människan som en del av naturen. Förutsättningslösa naturupplevelser skulle här kunna hjälpa till. Det behövs mer forskning om hur naturintresse uppstår. Man bör tänka i trappsteg naturförståelse – naturvägledning.

I utbildningar bör guider lära sig att när de är utomhus med en grupp bör de ta tillvara platsen, gruppens och individens frågor och upplevelser av det de är med om i stunden, för att få fram en positiv känsla av delaktighet som kan bidra till en dialog där guiden och gruppen tillsammans tar del av varandras reflektioner och tidigare erfarenheter.

Anna-Greta påpekar att det ofta saknas övergång till praktisk tillämpning och situationsanpassat ledarskap. Kajsa har noterat att det på närnaturguide-kurserna finns många som gått olika guideutbildningar men aldrig tagit upp frågor kring bemötande, grupp, ledarskap, värdskap. Stephan bekräftade detta, att det är lite teoretiskt.

Att reflektera och diskutera måste man som guide träna på. I natur- och friluftslivsutbildningar behövs en natur- och friluftstrappa där man ser var vissa moment tas upp och hur de byggs på erfarenhetsmässigt och genom litteratur så att det så småningom blir gedigen kunskap hos den blivande guiden.

I en utbildning för en naturguide är det viktigt att deltagaren får möjlighet till både information och egna upplevelser som det sedan görs en reflektion runt så att det uppstår en egen färdighet och trygghet. Det är betydelsefullt med feedback på vad man gör som guide för att utvecklas. Feedbacken kan komma både från utbildare och från andra kursdeltagare.

Om det finns en utbildningsnorm kommer utbildningar att utformas efter den. Om det finns en norm för naturguideutbildningar är det viktigt att det dels finns en organisation som äger normen och att det dels finns ackreditering av utbildare som genomför utbildning enligt normen.

Ett nätverk för utbildare behövs. Den behöver vara av den storlek att medlemmarna känner varandra och kan utveckla och driva specifika frågor. Inom nätverket kan hålla fortbildningar för varandra som är specifika genom att de är plats-, landskaps-, kulturbundna.

För utveckling av utbildningar inom naturvägledning behövs även politisk förståelse, insikt och vilja för att driva på och införa utomhuspedagogik i hela skolsystemet. Det behövs även en statushöjning samt resurser för projektstudier.

Vilka samverkansmöjligheter finns det mellan utbildningar så att naturvägledningen kan utvecklas i Sverige?

Samverkan mellan utbildare efterfrågas. Det finns ett stort behov av informella och formella mötesplatser. Ulla påpekar att man måste ha ett tydligt mål för samverkan mellan utbildare. Övergripande mål kan vara kännedom om varandras utbildningar, utbyte om aktuella frågor, förståelse, känslan av sammanhang. De utbildare som deltog på mötet anser inte att det finns konkurrens mellan varandra, då de har olika uppdrag, syften, målgrupper. Genom samverkan kan de ta del av hur andra tänker. Man kan då till exempel rekommendera en närnaturguide en lämplig utbildning på annat håll. Man bör undvika konkurrens och i stället skapa win-win-situationer. Eventuella konflikter bör hanteras.

För samverkan krävs nätverk mellan utbildare. Bra exempel är Utenavet. Även regionala nätverk och Facebookgrupp kan vara bra. Nätverket av utbildare kan vara ett bra bollplank för CNV.

Ska nätverket av utbildare vara en del av det stora nätverket av naturvägledare eller vara ett eget? Eva L tycker att utbildarna kan vara en del av det stora nätverket och att det kan räcka med endast ett nätverk, då utbildarna och naturvägledarna har samma behov. Kajsa menar att utbildarna har mer praktiska behov kring utbildningar och dess pedagogik, medan naturvägledarna vill fokusera mer på själva naturvägledningen.

Per S berättar om tankarna med en nationell förening för naturvägledare. En förening skulle kunna vara en part som håller samman naturvägledarna och lobbyar politiskt för naturvägledning. CNV kan inte göra detta då man är en del av en myndighet. CNV bjöd tillsammans med Studieförbundet in till ett möte 14 december för att diskutera om det behövs en förening. Man kan jämföra Danmark, där Naturvejlederforeningen bidrar till kärkänsla och är en aktiv part i samhällsdebatten.

Det är överlag bra med mångfald bland utbildningar inom naturvägledning. Eventuell spretighet skulle, enligt Frederik kunna styras upp, men det är bra med ett stort utbud. Synkronisering kan vara bra till exempel när det gäller utbildningar kring en certifiering av naturguider. Eva K menar att vi inte ska vara rädda för variation men hitta en minsta gemensam kärna. Nicke påpekar att vi utifrån sett nog betraktas som en ganska homogen grupp.

Nicke menar att vi alla drivs av engagemang för hållbar utveckling, viktigt att det finns med. Eva L pläderar för mer lobbying mot politiker, à la Svenskt Friluftsliv.

CNV är en lämplig spindel i nätverket, som kan bjuda in till möten och driva på samverkan. Aktörerna kan stå för värdskapet. I Örebro län finns t ex ett regionalt "friluftsråd" (Hopajola) och andra aktörer som skulle kunna ställa upp.

Förslag på tillfällen att träffas: Kajsa bjuder in alla intresserade till Konstnärlig hyllning till naturreservaten, i Nora i sommar. Tankesmedjan för friluftsliv i mars är ett annat alternativ. CNV kan hålla en liknande träff om ett år. Nätverket bör synliggöras på olika ställen, t ex Friluftstankesmedjan, Ute är inne, Friluftsforskning. Stefan önskar mer tematiska och tydliga mål för framtida möten.

Turismbranschen saknas i nätverket. Det är ju de som ska certifiera naturguider. Per H lyfter fram behovet av att inkludera lärarutbildningarna - vissa av dem hade blivit inbjudna till mötet men ingen deltog. Skolan är en tung aktör som är viktig att ha med i ett nätverk. Det borde självklart ingå i grundskolan sådant som naturskolan förmedlar idag. Det saknas även invandrare i branschen.

Hur vill utbildare att ett nationellt certifieringssystem för naturguider utformas?

Vad är en naturguide/naturvägledare? Viktigt att utforma en gemensam grundmodul för naturguide. En åsikt är att man hellre ska använda begreppet naturvägledare, som skildrar djupet i verksamheten bättre. Båda begreppen naturguide och naturvägledare användes i diskussionen och naturguide kan därmed ersättas med naturvägledare i texten nedan.

Per S redogör för CNV:s arbete med utveckling av kvalitetssäkring av naturguider. Ett certifieringssystem skulle kunna fungera som utbildningsnorm.. Två frågor är viktiga att ställa till utbildare:

- Är certifieringssystem oberoende av utbildning rätt väg?
- Vilken roll vill utbildare ha i ett kvalitetssäkringssystem för naturguider?

Utbildningsnormen för fjälledare är en förebild tycker flera. Många utbildare har även varit med i den diskussionen och kan känna igen formen. Det vore bra att ha med olika steg i processen som i fjälledarnormen. En utbildningsnorm har olika utbildningsmoment med en miniminivå för varje utbildningsmoment angiven. En utbildare erbjuder den angivna nivån men har möjlighet att bygga på momenten utifrån förutsättningar och utbildningens inriktning, vilket ger möjlighet till profilering och fördjupning inom vissa moment. Normen skulle kunna implementeras i redan befintliga utbildningar.

Utbildarna genomför utbildningen av normen för naturguider. Den som har gått en utbildning kan sedan själv välja att certifieras. Normen bör erbjudas i olika former. Certifieringen sker utanför utbildningen och kan samla ihop blivande naturvägledare från olika utbildningsaktörer. I en certifieringsprocess är det viktigt att se till den enskildes faktakunskap men att den sociala förmågan och pedagogiska erfarenheten i samspel med gästen tas i beaktande.

En uppdatering av certifieringen kan ske i form av fortbildningar och påbyggnadskurser. Att det erbjuds via olika utbildningsaktörer gör att kostnaden kan hållas nere och att det kan erbjudas ett brett utbud som kan bidra till en specialisering eller breddning för en naturvägledare.

Ska det finnas specialiseringsmöjligheter i ett certifieringssystem, för till exempel fiskeguide? Stefan talar för ett grundpaket med påbyggnad av olika slag, även regionala. Börja med grundpaketet. Anna-Greta säger att gymnasieelever vill ha papper på det de kan. Olika moduler i flera steg är bra. Man kan då tänka sig att steg 1 sker på gymnasiet. Det ökar intresset för eleverna att sedan gå vidare med utomhuspedagogik, naturvägledning etc.

Ett par utbildare i diskussionsgruppen har varit med och bildat en utbildarförening för de utbildningsanordnare som utbildar Fjälledare enligt Fjällsäkerhetsrådets utbildningsnorm. Arbetet med normen har skett i dialog mellan Fjällsäkerhetsrådet och utbildare. Olika frågor har under arbetets gång aktualiserats och diskuterats i gruppen med utbildare i syfte att skapa ett gemensamt förhållningssätt i frågor rörande exempelvis validering, kostnad för detta, vilka som har ackreditering att utbilda fjälledare osv. Gemensam kompetensutveckling utifrån de utbildningsmoment som finns i normen har erbjudits och efterföljande diskussion om kompetenskrav och lämpligt innehåll för en blivande fjälledare. Det har bidragit till ett gemensamt synsätt på den erfarenhet och faktabas som en blivande fjälledare bör ha för att få ut ett diplom och bli registrerad hos Fjällsäkerhetsrådet.

Per H berättar om OCN med vilket man kan kvalitetssäkra utbildningar för till exempel naturguider eller naturvägledare. www.ocn.se

Det är viktigt att det i ett kvalitetssäkringssystem för naturguider finns möjlighet att både få med nya naturguider och redan etablerade naturguider. Det är även viktigt att ideella guider kan certifiera sig. En certifiering av redan aktiva och etablerade naturguider skulle kunna ge möjlighet för dem att upgradera sin färdighet och få ny information. Det gäller speciellt om man i samband med certifieringen kan erbjuda utbildning i olika moment i form av kortkurser över exempelvis veckoslut under olika årstider på året.

Kostnader för certifiering diskuterades. Tjänar jag mer pengar på att vara certifierad för att motivera en certifieringskostnad? Hur ska ideella resonera där? Ju dyrare och krångligare systemet är desto mindre utnyttjat blir det. Stefan poängterar att det bör kosta en slant att certifiera sig. Redan en enda guidning av 30 personer à 200 kr finansierar avgiften. Men ideella har förstås en annan ekonomi. Får man hjälp med marknadsföring är det väl investerade pengar.

Det uttrycktes tveksamt till att en ideell organisation ska hålla i certifieringen, då en sådan förening är riskabel långsiktigt och det behövs ett långsiktigt stöd. Viktigast att det blir kontinuitet i ett certifieringssystem. Eventuellt kan CNV vara sammanhållande i ett certifieringssystem. En separat organisation bör stå som certifierande organ.

Ett problem i sammanhanget är Sveriges svaga satsning på turism (och därmed naturturism). Sverige kommer bli mer och mer naturturismland och den internationella turismen ökar stadigt. Rolf menar att det behövs ett turismdepartement. Stefan tycker att certifierade guider borde kunna ta betalda uppdrag från till exempel turistbyråer. Turismbranschen saknas i nätverket - det är ju de som ska certifiera.

Utbildarna är intresserade av att samarbeta i ett certifieringssystem, men näringen måste också med. Eva L. frågar vilka branschorganisationerna egentligen är. Per S svarar att de ännu inte gett sig tillkänna, men att det kan handla om t ex Visit Sweden inom turismen, och andra branscher som skogsbranschen. Pengar från Jordbruksverket kan ge en tydligare produkt att beskriva. LRF, Sveaskog, Hushållningssällskapet och Ekoturismföreningen tittar på ett eget system framför allt för jakt- och fisketurism. Rolf påpekar att även näringen är spretig med allt från enmansföretag till STF, turistbyråer och storaktörer som Icehotel.